

**PROFESNÍ KOMORA
SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ
OCHRANY DĚTÍ, z.s.**

Stanovisko PKSPOD k zavedení nové služby Ochrana a pomoc dětem ohroženým násilím (dříve Centrum dětství bez násilí)

V Praze dne 1.3.2024

Milé kolegyně a milí kolegové,

obracíte se na výbor Profesionální komory sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „PKSPOD“) v docela hojném množství s dotazy, jaký názor má PKSPOD na bod novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí (sněmovní tisk 573, dále jen „ZSPOD“), který se vztahuje k bodu, kterým se do ZSPOD zavádí Ochrana a pomoc dětem ohroženým násilím (dříve Centrum dětství bez násilí). K překvapení PKSPOD převládají dotazy ze stran neziskových organizací, a to v kontextu, že se projednávanou novelou ZSPOD ruší jejich „pověření k výkonu SPOD“ a současně by se stejným právním předpisem měla zavádět do ZSPOD úplně nová služba, úzce zaměřená a odbornou veřejností vůbec nijak prodiskutovaná.

PKSPOD předkládá následující odbornou veřejností vyžádané stanovisko:

PKSPOD si váží náročné práce všech neziskových organizací a pracovníků sociálních služeb, bez kterých by výkon SPOD v současné době nebyl možný. PKSPOD vnímá neziskový sektor v SPOD jako nepostradatelného partnera, jako puzzle, které v oblasti podpory dětem a rodinám do sebe s OSPOD zapadají. PKSPOD děkuje všem organizacím, se kterými OSPODy spolupracují, včetně těch, které se chtějí věnovat a v současné době se již věnují ochraně a pomoci dětem ohroženým násilím.

PKSPOD již opakovaně deklarovala a na jejím stanovisku se nic nemění, že nedoporučuje schválit žádné ustanovení novely ZSPOD, které nebylo řádně projednáno v připomínkovém řízení.

PKSPOD nerozumí skutečnosti, že úzce vyprofilovaná skupina neziskového sektoru se dostává na MPSV, případně navštíví poslance Parlamentu ČR, sdělí jednostranné důvody, proč ČR potřebuje platit jejich službu a následně se takové ustanovení objeví v návrhu ZSPOD, aniž by se kdokoli dotazoval odborné veřejnosti, zda skutečně je podobná služba jednak potřeba a jednak, zda je systémově její místo v ZSPOD, či je vůbec ufinancovatelná.

PKSPOD deklarovalo a opakuje, že se ztotožňuje s názorem Legislativní rady vlády (dále jen „LRV“), která k novele ZSPOD ze srpna 2023 konstatuje v části IV. - Návrh změn, která se věnovala verzi textu novely, kde tato „nová“ služba byla nazvána Centrum dětství bez násilí, toto: „...Legislativní rada vlády má k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, tyto připomínky: V této pokud se odhlédne od nepřiliš vhodného pojmenování předmětné služby, resp. zařízení, které má služby poskytovat, což je řešeno konkrétními návrhy úprav v příloze k tomuto stanovisku, je třeba upozornit na to, že tato nová služba má charakter spíše sociální služby a je duplicitní k některým sociálním službám upraveným zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Zejména se jedná o duplicitu k jeho § 60a, tj. k úpravě intervenčních center, která poskytují, s výjimkou zprostředkování

Kontaktní informace: **Profesionální komora sociálně-právní ochrany dětí, z. s.**, se sídlem: K Ovčínu 1493/1, Kobylisy, 180 00 Praha 8, email: pkspod@seznam.cz, datová schránka: het9edz, webové stránky: <http://www.pkspod.cz>, bankovní spojení: Komerční banka, číslo účtu: 115-7362930207/0100, IČ: 06962114, spisová značka: L 70111 vedená u Městského soudu v Praze v oddílu L, vložce č. 70111.

PROFESNÍ KOMORA SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ, z.s.

kontaktu se společenským prostředím, stejné služby jako zamýšlená Centra dětství bez násilí, a to osobám ohroženým násilím bez limitu věku (tedy včetně dětí), a to mj. i ambulantní formou. Nijak není řešena ani stávající úprava § 62 zákona o sociálních službách, tedy úprava nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, která poskytují služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Vzhledem k pouze kusému odůvodnění této navrhované změny, jež navíc obsahuje upozornění na duplicitu se zákonem o sociálních službách (s. 111 a 112 důvodové zprávy), a absenci zhodnocení dopadů zavedení nové služby/zařízení v Závěrečné zprávě hodnocení dopadů regulace (RIA), není jasné, proč se k této nevhodné, resp. nežádoucí duplicitě přistupuje. O to víc tato úprava postrádá smysl v kontextu s jedním z deklarovaných cílů návrhu novely zákona, kterým je právě odstranění duplicit mezi službami sociálně-právní ochrany dětí a sociálními službami poskytovanými podle zákona o sociálních službách. Pokud by měla být ochrana dětí ohrožených násilím nadále upravena pouze v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí a služby poskytované v intervenčních centrech by měly být omezeny pouze na dospělé osoby, bylo by třeba podle toho upravit příslušná ustanovení zákona o sociálních službách. Stejně tak by bylo třeba reagovat na nové pojetí koncepce služeb pro ohrožené děti změnou právní úpravy nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Připojený návrh novely zákona o sociálních službách ovšem žádné takové změny neobsahuje. Není tedy jasné, jaká je koncepce řešení ochrany dětí ohrožených násilím nebo společensky nežádoucími jevy, resp. její právní úpravy, a jaký je důvod úpravy prakticky totožných služeb ve více právních předpisech pouze s mírnou odlišností, pokud jde o okruh dětí, kterým mají být služby poskytovány. Navrhovaná dvojkojnost právní úpravy není vhodná ani žádoucí, neboť přispívá k nepřehlednosti právního řádu.“

Dle PKSPOD ani změna názvu služby z Centra dětství bez násilí na Ochranu a pomoc dětem ohroženým domácím násilím nezměnila nic na podstatě, že její zavedení do ZSPOD nebylo řádně projednáno a vydiskutováno v odborných kruzích, což vyvolává v PKSPOD následující připomínky a nezodpovězené dotazy:

- Jedná se o nesystémový krok.
- CDBN nahrazuje činnost současného intervenčního centra v rámci sociálních služeb, které rovněž pracuje s dětskými oběťmi násilí a s celým rodinným systémem.
- Činnost CDBN zasahuje v některých oblastech i do činností OSPOD. Ten je dle ZSPOD jediným orgánem, který se komplexně zabývá ohroženými, týranými a zanedbávanými dětmi.
- Vložením stejných pravomocí, jaké má OSPOD dalšímu subjektu bude znamenat nejen značnou kompetenční nepřehlednost, ale ze zkušeností z praxe OSPOD je zřejmé, že bývá pro rodinu jako celek značně nevýhodné, pokud se vedení případu ujímá organizace odborně jen úzce vyprofilovaná.
- OSPOD je jediným orgánem, který organizuje a koordinuje postup vůči dítěti ohroženému nejenom domácím násilím. Domácí násilí je pouze jedním z typů možného ohrožení dítěte.
- OSPOD je jediným, kdo může jako manažer případu ohroženého dítěte svolávat případovou konferenci (viz § 14 ZSPOD) a to vždy v zájmu dítěte a jeho rodiny.
- OSPOD koordinuje všechny ostatní služby a subjekty ke zmírnění a konečnému odstranění ohrožení dítěte.
- OSPOD je vázán kvalitativními měřítky standardů kvality, kdy jeho činnost vykazuje určitou míru zajištěné kvality (Vyhláška 473/2012 Sb.).
- OSPOD zajišťuje úzkou multioborovou a meziresortní spolupráci v zájmu dítěte a odborné činnosti nutné k zajištění kvalitní odborné péče. Tou sice může být i CDBN, ale pouze jako jedna ze sociálních služeb a podpůrných služeb, nikoliv jako zprostředkovatel veškeré intervence vůči ohroženému dítěti, kterážto kompetence náleží

PROFESNÍ KOMORA SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ, z.s.

pouze státnímu orgánu (OSPOD). OSPOD je vždy manažerem daného případu ohroženého dítěte, a to i dítěte trpícího domácím násilím.

- OSPOD poskytuje sám, či zprostředkovaně, odbornou specializovanou pomoc a podporu ohroženým dětem.
- OSPOD je místem, které je pro děti bezpečné, zajišťuje dítěti ochranu a obhajobu jeho práv a nejlepšího zájmu i před orgány veřejné moci.
- OSPOD je nízkoprahový vůči ohroženým dětem, neboť výkon sociálně-právní ochrany dětí je zajištěn těmto dětem 24/7 a dětem jsou k dispozici zaměstnanci OSPOD hlavně na úrovni obcí s rozšířenou působností (viz níže bod 6).
- OSPOD je jedinou platformou, která shromažďuje a koordinuje veškeré své úkony, či koordinuje úkony spolupracujících subjektů na zmírnění a odstranění ohrožení dítěte a saturaci jeho nejlepšího zájmu.
- OSPOD nemůže nikdy říci, že má plnou kapacitu.
- PKSPOD není dosud znám ani rozpočtový náklad na zřízení těchto center, „nové služby“ a není proto možné porovnat skutečný přínos služby co do kvality, ale i kvantity s náklady, ze kterých bude profitovat jen velmi úzká skupina. Ve chvíli, kdy se zvažuje v novele ZSPOD navýšení státního příspěvku na podporu pěstounské péče a doprovázení pěstounů a kdy se veškeré činnosti ze ZSPOD převádějí do sociálních služeb, jeví se zřízení služby CDBN kontraproduktivní a proti jakékoliv systematice zákonných předpisů.
- PKSPOD nezná jakým způsobem byla prokázána potřebnost CDBN jakožto advokačních center, aby bylo možné seriózně hovořit o tom, že jsou potřebné a že je třeba jejich vložení do legislativní normy, ať už jakékoliv.
- PKSPOD vychází ze znalosti svých klientů a obává se i o rodiny, ve kterých „vnucení“ pomoci zákonem může působit kontraproduktivně.
- Služby CDBN budou totiž mimo jiné značně vysokoprahové, neboť budou umístěné pouze v krajských městech. Kdežto oběti násilí (děti) budou kontaktovat vždy Policii a pokud to bude v otázce nezletilců i OSPOD, který je jim blíže, neboť sídlí na obcích s rozšířenou působností. Systém OSPOD dokonce dovoluje, aby dítě došlo na nejbližší obecní úřad I. či II. typu a ten mu zprostředkoval za pomoci obce s rozšířenou působností účinnou pomoc.
- PKSPOD se obává, že pro některé rodiny může povinnost využívat „pomoc“ CDBN, dá-li se tak pomoc nazvat, působit až šikanózně a naopak PKSPOD není známo, co se stane, když pomoc CDBN nebude dostupná (třeba z kapacitních důvodů) nicméně klient se jí na základě zákona bude od státu dožadovat.
- Předkládaný návrh působí, že OSPODy budou nucené posílat klienty do jediné privilegované služby, kterou bude platit stát, avšak pokud nebude mít služba kapacitu, využije OSPOD (stát) úplně samozřejmě služby jiné, jejichž financování je vícezdrojové, avšak služby v nich budou obdobné.
- **Za nejvíce nebezpečnou považuje PKSPOD skutečnost, že v některých případech by CDBN zasahovalo do výkonu rodičovských práv, protože rodič bude muset umožnit dítěti spolupracovat s CDBN i v případech, kdy s tím zásadně nebude souhlasit a bude k němu mít výhrady.**
- **Aktuálně může OSPOD ve správním řízení uložit rodičům i dítěti povinnost využít pomoci odborného pracoviště (třeba i CDBN), avšak činí tak výlučně cestou řádného správního rozhodnutí, proti kterému mají rodiče, a dokonce i dítě právo opravného**

PROFESNÍ KOMORA SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ, z.s.

prostředku, což se v případě ustanovení povinné pomoci v zákoně dít nebude/nemůže.

- **Zasahovat do rodičovských kompetencí a omezovat rodiče v jejich rozhodování o svých dětech mohl do současné doby v ČR pouze a jedině soud. Proti případnému represivnímu postupu OSPOD v rámci výkonu veřejnoprávní ochrany dítěte mají rodiče i děti zaručené zákonné možnosti opravných prostředků a systémových kontrolních mechanismů. Vůči CDBN v ZSPOD budou rodiče zcela bezmocní.**

S argumenty PKSPOD nemusí řada odborníků souhlasit, stejně jako PKSPOD může mít odlišné názory od mnohých, nicméně pokud nebudou procházet systémové, finančně náročné a směrem k obětem domácího násilí i značně represivní zákonná ustanovení odbornou debatou a připomínkovými řízením, nemůže být nikdy jejich potřeba relevantně obhájena.